

DEEL 1

DE BASICS

VOORZAAIEN EN ZAAIEN, WATER GEVEN, ZON,
SCHADUW EN HALFSCHADUW; HOE ZAT HET OOK ALWEER?
ALLE BASISINFORMATIE DIE JE NODIG HEBT OM STRAKS
EEN BLOEMENZEE OP JE BALKON TE HEBBEN, VIND JE HIER.

ONGEDIERTE IN JE BLOEMENTUIN

Je zult zien dat er een heleboel insecten en andere dieren op je bloementuin afkomen. Slakken inclusief – waarvoor ook je balkon niet veilig is, omdat de slakken kunnen klimmen. Op zich kan dat niet zoveel kwaad, maar het is wel zonde als ze jouw ontkiemde zaailingen opeten. Strooi wat koffiedik rond je ontkiemde plantjes, daar houden slakken niet van. Ook zijn ze geen fans van gebroken schelpen, omdat ze daar niet overheen kunnen kruipen. Wat ook kan: zet een paar tijmplantjes tussen je bloemen. Slakken hebben een hekel aan de geur van dit kruid.

TUINIEREN IN KISTJES

Wij gebruiken kistjes, maar je kunt natuurlijk ook potten of kuipen gebruiken. Het handige is dat kistjes gewoon op je balkon of dakterras kunnen staan. Om te tuinieren in kistjes heb je weinig nodig. Belangrijk is dat de kistjes diep genoeg zijn – minimaal 40 cm – zodat de planten de ruimte hebben voor het ontwikkelen van sterke wortels. Om optimaal gebruik te maken van de ruimte op je balkon of dakterras, kun je van verschillende kistjes een etagère maken. Zet dan op de grond een kistje met een lage plantensoort, en erbovenop kistjes met hogere soorten. Let er wel op dat je de kistjes trapsgewijs op elkaar plaatst, zodat ze niet elkaars zon wegnemen.

GOEDE GROND

De grond is de voedingsbodem voor je bloemen, dus die moet goed zijn. Koop om te beginnen een paar zakken bio-

logische potgrond. Dat is een uitstekende basis voor het ontkiemen en opkweken van je bloeiers. Met de voedingsstoffen die in deze grond zitten kunnen de planten ongeveer 8 weken vooruit. Daarna kun je wat biologische compost in je kisten uitstrooien voor extra voedingsstoffen. Compost is organisch materiaal dat op natuurlijke wijze is ontstaan uit verteerde plantenresten. Sommige bloemen in dit boek kunnen halverwege het groei- en bloeiseizoen wat extra compost gebruiken. Daarover lees je in informatiepagina's over deze soorten vanaf pag. 29 meer.

GEREEDSCHAP

Voor tuinieren in kistjes heb je aan een paar kleine tuingereedschappen genoeg. Met een paar tuinhandschoenen, een kleine schep en een gieter met broeskop kom je een heel eind. Onkruid trek je er voorzichtig met de hand uit.

WATER GEVEN

Op een zonnige plek kan de aarde snel uitdrogen. Voel aan de aarde, als die droog aanvoelt, geef je nog wat water. Op een hete zomerdag moet dit soms wel twee keer per dag. Je kunt het best vroeg in de ochtend of laat in de avond water geven. En beter één keer heel veel zodat het water diep weg kan lopen in de aarde, dan twee keer een beetje. Want dan blijft het water in de top laag van de aarde in je kistje en verdampt het snel.

ZON

De meeste plukbloemen zijn gek op zon. Ze staan het liefst een flink aantal uur in het licht. Het is dus belangrijk dat er voldoende zon op jouw balkon komt. Hoeveel zon en schaduw de verschillende soorten nodig hebben, vind je in het overzicht vanaf pag. 29. En op pag. 24 lees je hoe je de zon- en schaduwplekken op jouw balkon in kaart brengt. Ben je gek op een bepaalde soort, probeer 'm dan gewoon uit, ook al komt er meer schaduw op je balkon dan er als aanbeveling op het etiket staat.

UIT DE WIND

Planten houden niet van wind, zet ze beschut neer op je balkon.

VOORZAAIEN, ZAAIEN EN POTEN

ZAAIEN IS GEEN HOGERE WISKUNDE, JE VOLGT GEWOON DE AANWIJZINGEN OP DE VERPAKKING. ER ZIJN PLANTEN DIE JE AL VANAF APRIL IN DE VOLLE GROND KUNT ZAAIEN, ANDERE MÓET JE ECHT VOORZAAIEN EN KUNNEN PAS NA DE VORST NAAR BUITEN. MET VOORZAAIEN VERVROEG JE HET BLOEISEIZOEN.

In het algemeen geldt: zaden kunnen meestal wel goed tegen vorst, kleine plantjes niet. Kijk vanaf april/mei goed naar de weersvoorspellingen. Als het overdag boven de 10 °C blijft, kun je rechtstreeks buiten in je kistjes zaaien. Zaaien in de 'volle grond' dus. Meestal is dat rond half april. Koelt het 's nachts flink af, dan bescherm je de kleine plantjes met een handdoek of noppenfolie tegen de kou. Let wel op dat de plantjes overdag genoeg licht krijgen om te kunnen groeien.

LANGE SLUNGELS

Binnen voorzaaien kan al vanaf half

februari. Zo kun je de bloei van sommige planten vervroegen. Deze voorgezaaide plantjes gaan eerder bloeien dan de bloemen die je rechtstreeks in je kist zaait. Volg het stappenplan voorzaaien op de volgende pagina's. Voorzaaien doe je in een kweekkasje, eierdoos of kleine potjes, die je binnen op een zonnige plek zet. Het voordeel van een kweekkasje is dat dit een deksel heeft om warmte en vocht vast te houden, waardoor de zaden goed kunnen kiemen. Let op dat je zaailingen niet te ver door laat groeien. Lange slungels zijn vaak niet stevig genoeg om uit te groeien tot gezonde planten.

STAPPENPLAN: VOORZAAIEN

WAT HEB JE NODIG?

BAKJES OM IN TE ZAAIEN (KWEKKASJE, EIERDOOS OF POTJES), POTGROND, ZADEN, LABELS EN EEN PEN.

STAP 1

Vul je bakjes met potgrond tot ongeveer 1 cm onder de rand en druk licht aan.

STAP 2

Verdeel de zaadjes over de bakjes, bedek ze met een laagje grond, en druk weer zachtjes aan. Sommige soorten zijn lichtkiemers, wat betekent dat ze niet ondergestopt hoeven te worden. Check daarvoor de zaai-instructies op het zakje.

STAP 3

Schrijf op de labels welke soorten je op welke data hebt gezaaid hebt, en steek ze op de bijbehorende plek in de aarde.

STAP 4

Zorg dat de bakjes op een lichte, zonnige plek staan.

STAP 5

Gebruik de plantenspuit in een lichte nevelstand om de zaadjes water te geven zodat de zaadjes op hun plek blijven liggen. Doe dit zo om de dag, maar voel vooral aan de aarde of het al nodig is. De grond mag niet te droog worden, want dan stopt het ontkiemingsproces. Maar ook niet te nat, dan krijg je schimmel.

STAP 6: VERSPENEN

Kiemende zaadjes krijgen al gauw een paar kiemblaadjes. Na deze kiemblaadjes zie je blaadjes verschijnen die anders zijn van vorm. Dat zijn de échte blaadjes. Zodra er minimaal twee van deze blaadjes te zien zijn, wordt het tijd de zaailingen te verspenen. Dat betekent: in een ander, groter potje zetten zodat de wortels meer ruimte krijgen om verder te groeien. Laat ze nog wel binnen staan. Probeer bij het verspenen de plantjes en hun wortels niet te beschadigen – die zijn in dit stadium nog kwetsbaar. Wip de zaailingen voorzichtig uit de grond met de bolle achterkant van een theelepeltje. Laat het plantje vervolgens zakken in het nieuwe potje met aarde waarin je met je vinger een gat hebt gemaakt. Druk de aarde zachtjes aan zodat het plantje stevig staat en geef meteen wat water.

STAP 7: EVEN AFHARDEN

Voordat je de plantjes gaat verhuizen naar hun definitieve plek, moeten ze eerst een beetje gewend zijn aan de temperatuur buitenshuis. Een paar dagen buiten bivakkeren op een beschutte plaats – en 's avonds weer naar binnen – is een goede manier om de plantjes voor te bereiden. 'Afharden' noem je dat in vakjargon.

STAP 8: UITPLANTEN

Komt er zeker weten geen nachtvorst meer, dan kun je de plantjes gaan uitplanten op hun definitieve plek. Dit doe je als volgt: Woel de grond in je kistje een beetje los en bevochtig volop. Maak vervolgens gaatjes in de aarde, en zet de plantjes op zo'n 15 cm van elkaar. Druk er wat grond omheen. Wat water en liefde geven en wachten maar op die mooie bloemen.

VERZORGING VAN JE PLANTEN

ZIJN JE ZAADJES EENMAAL ONTKIEMD, DAN MOET JE ZE DE JUISTE VERZORGING GEVEN, ZODAT ZE KUNNEN UITGROEIEN TOT GROTE STERKE BLOEIERS. STEUNEN, BIJMESTEN, ONKRUID WIEDEN EN ZADEN OOGSTEN. HOE JE DAT ALLEMAAL PRECIËS DOET? DAT LEES JE IN DIT HOOFDSTUK.

STEUNSTOKKEN

Hoge bloemsoorten als de cosmea en dahlia kunnen een beetje gaan hangen, of scheefgroeien. Geef ze dan wat ondersteuning door er een (bamboe-)stok naast te zetten waaraan je de planten vastbindt met flexibel bindtouw. Trek de touwtjes niet te strak aan, want de steel wordt ook nog dikker. En een dichtgeknepen steel kan geen vocht meer opnemen uit de grond.

BIJMESTEN

Veel van je planten kunnen halverwege

hun bloeiseizoen, eind juli of begin augustus bijvoorbeeld, extra voeding gebruiken. Neem hiervoor organische ofwel natuurlijke mest. Die wordt in de bodem afgebroken, waarna planten de voedingsrijke mineralen opnemen. Een gedeelte daarvan blijft achter in de bodem, wat de kwaliteit van de grond op de lange termijn verbetert.

AAN DE KNOPPEN

Veel bloemen steken na hun bloei al hun energie in het maken van zaden, in plaats van het maken van nieuwe

bloemknoppen. Als je de uitgebloeide bloemen steeds weghaalt, kan de plant geen zaden maken en geniet je dus veel langer van je bloeiende planten.

ONKRUID VERGAAT WEL

Bij het tuinieren in kistjes valt de hoeveelheid onkruid tussen je bloemen waarschijnlijk wel mee, maar toch is het goed om eventuele wildgroei in de gaten te houden. Onkruid profiteert mee van de voedingsstoffen die in de grond zitten, terwijl je die natuurlijk liever naar je bloemen ziet gaan. Je kunt onkruid makkelijk verwijderen door het gewoon met je handen uit de aarde trekken.

ZELF ZADEN OOGSTEN

Zijn eenjarige bloemen uitgebloeid, dan gaan ze over op zaden maken. Zaden zijn lang niet altijd minuscule zwarte puntjes. Ze kunnen bijvoorbeeld ook op rupsjes of veertjes lijken. Ze liggen in de kern van de bloem, of zitten in zaaddozen die zich vormen na de bloei. Er ontstaan dan een soort trommeltjes waarin de zaden rijpen en drogen. Zodra de zaadjes goed gedroogd zijn, barst het trommeltje open en vallen de zaadjes op de aarde. Superslim, op deze manier zaait de plant zichzelf uit en blijft de soort vertegenwoordigd in de natuur.

Wil je zelf zaden oogsten, laat dan de bloemen uitbloeien en verdorren, dan zie je vanzelf waar de zaden zich vormen. Hoe je moet oogsten, hangt af van de manier waarop een plant zaden maakt (zie pag. 22).

KISTEN WINTERKLAAAR MAKEN

Eind oktober, begin november is het tijd om je kisten winterklaar te maken. De eenjarige planten sterven langzaam af, haal die voorzichtig uit de kist. Bloembollen (behalve tulpen, zie pag. 16) laat je ook in de kist staan. Vaste planten kun je na de bloei gewoon in de kist laten zitten. Het groen zal langzaam afsterven. In maart kun je de plant dan helemaal terug knippen tot vlak bij de bodem. Zo zal hij weer opnieuw uitlopen en gaan bloeien.

STAPPENPLAN: ZADEN OOGSTEN

STAP 1: VOORBEREIDING

Laat van de soorten waarvan je zaden wilt oogsten, een paar bloemen staan en in het zaad schieten. Kies hiervoor een plant die er sterk en gezond uitziet. Na de bloei zie je de bloem verdorren, waarna de zaden gevormd worden.

STAP 2: ZAAD HERKENNEN

Er zijn talloze verschillende soorten zaden, soms zo groot als zandkorreltjes maar je hebt ze ook boonvormig of als kleine veertjes. Je ziet ze verschijnen op de plek waar eerst het hart van de bloem zat. Bij sommige soorten, zoals de klaproos, zie je een trommeltje verschijnen waarin de zaden zitten.

STAP 3: OOGSTEN

Zodra de zaden rijp en droog zijn, kunnen ze geoogst worden. Planten maken op verschillende manieren zaag en daarom gaat het oogsten niet bij alle soorten hetzelfde.

- ♦ Lupine en stokrozen vormen bijvoorbeeld zaaddozen die langzaam drogen. Zodra ze helemaal gedroogd zijn, kan je de zaden gaan oogsten. Vaak zijn de dozen die onderaan de stengels zitten eerder 'rijp'. Laat de bovenste dan nog even zitten om verder te drogen.
- ♦ Bij de soorten Cosmos, korenbloem, klaproos en goudsbloem, kun je de hele bloemstengel afknippen zonder dat er al zaden afvallen. Klop de stengels uit boven een emmer of pot die de zaden opvangt zodra ze van de steel vallen. Je kunt ook een papieren zak om de zaaddozen binden en de plant op de kop verder te drogen hangen. De zaden komen dan vanzelf in de zak terecht.

STAP 4: DROGEN

Na het oogsten van de zaden is het belangrijk om ze te laten nadrogen. Zo blijft hun kiemkracht op peil en kan je ze het volgende jaar met succes weer zaaien. Spreid de zaden uit op een krant en leg ze in een open bakje of op een dienblad. Schrijf direct even op welke soort je daar te drogen legt en zet de zaden op een op een droge, niet te warme plek uit de zon in huis. Laat de zaden zo enkele dagen tot een week nadrogen.

STAP 5: SCHONEN

Het gedroogde zaad maak je zo goed mogelijk schoon. Zeef het zaad (bijvoorbeeld door een theezeefje) om de zaadhulzen en kleine plantenresten eruit te halen. Bij heel fijn zaad kun je blazen. Leg het zaad op je hand en blaas er zachtjes overheen. Omdat het zaad zwaarder is dan het kaf, blaas je dat weg en blijven de zaden over.

STAP 6: BEWAREN

Zodra de zaden mooi schoon zijn, stop je ze in een papieren zakje waar je duidelijk de naam van de soort op schrijft. Belangrijk om hier geen plastic zakjes voor te gebruiken, dan kan het zaad namelijk gaan 'zweten' en verliest het zijn kiemkracht. Bewaar de volle zaadzakjes vervolgens droog, donker en koel.

Van de volgende soorten uit dit boek is het heel makkelijk om zaden te oogsten: cosmea, goudsbloem, juffertje-in-'t-groen, Lathyrus, siertabak, slaapbol en zonnebloem.

ZONUREN OP JE BALKON

**TIJD OM DE PLUKBLOEMEN TE KIEZEN. MAAR DAN MOET JE WEL WETEN
UIT WELKE SOORTEN JE KUNT KIEZEN: ZON-, HALFSCHADUW- OF
SCHADUWBLOEMEN. BRENG DE ZONUREN OP JOUW BALKON
IN KAART DAN WEET JE WELKE BLOEMEN GOED GAAN GEDIJEN.**

Het is handig om een tuinkalender te maken zodat je weet wat er wanneer bloeit en in welke maand je daarvoor al aan de slag moet. Ook kun

je zo zien welke kistjes je kunt hergebruiken na de bloei. Bijvoorbeeld om er bollen in te planten om volgend jaar al vroeg van bloeiende bloemen te kunnen genieten.

STAPPENPLAN

STAP 1: BRENG DE ZONUREN IN KAART

STAP 2: KIES JE BLOEMEN. KOOP DE ZADEN, POTGROND EN ALLE BENODIGDHEDEN

**STAP 3: MAAK JE KISTJES IN ORDE, ZAAIEN, VERZORGEN EN DAN...
GENIETEN MAAR VAN JE BLOEMENZEE, ZOWEL BUITEN ALS BINNEN**

ZON, HALFSCHADUW OF SCHADUW

WELKE BLOEMEN HET GOED DOEN OP JOUW BALKON, HANGT AF VAN HOEVEEL ZON ZE PER DAG KRIJGEN. HOU DE ZONUREN BIJ OM ERACHTER TE KOMEN WELKE BLOEMEN HET BEST OP JOUW BALKON PASSEN.

ZONUREN TURVEN

Je kunt kijken wanneer de zon verschijnt en wanneer de plek weer in de schaduw valt. Tel de uren op en tadaa, nu weet je welke bloemen het meest geschikt zijn voor jouw balkon. Verschijnt bijvoor-

beeld de zon om 11.00 uur en is-ie weg om 17.00 uur, dan heb je dus 6 uur zon. En dat is genoeg zon voor bloemen die dol zijn op zonneschijn.

Sommige planten gedijen in zowel zon als halfschaduw. Dat kun je op het etiketje van de zaden zien aan de volgende tekenjes: ☀️ en ☀️. De standplaats heeft wel veel invloed op de bloei. In de zon zal zo'n plant veel bloemen geven, terwijl hij in de schaduw minder uitbundig bloeit. Hetzelfde geldt voor planten die het fijn vinden in halfschaduw/schaduw. In halfschaduw bloeien ze meestal mooier. In de volle zon redden deze planten het meestal niet.

STANDPLAATS

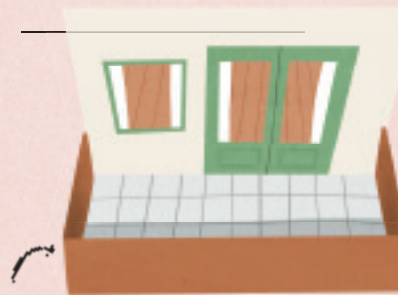
- + ☀️ **Standplaats zon:** minimaal 5-6 uur zon per dag.
- + ☀️ **Standplaats halfschaduw:** maximaal 5 en minimaal 3 uur zon per dag.
- + ☀️ **Standplaats schaduw:** maximaal 2 uur volle zon per dag. Schaduwplanten kunnen ook op de donkere plekjes van je balkon staan. Als er helemaal geen zon op het balkon komt, kun je beter accepteren dat de soorten die je kiest niet zo uitbundig zullen bloeien.

NOORD-OOST-ZUID-WEST

NOORD

Balkon op het noorden: veel schaduw, geen direct zonlicht. Er zijn helaas geen plukbloemsoorten die helemaal voor schaduw gaan. Probeer wat halfschaduwplanten uit en kijk hoe die het doen.

ZUID

Balkon op het zuiden: Veel zon, kies voor zonzonbidders (zie pag.30). Let op: 2x per dag water geven als de zon volop schijnt.

OOST

Balkon op het oosten: ochtendzon. Tegen de middag vooral schaduw. Kies voor halfschaduwplanten. (Zie pag. 34)

WEST

Balkon op het westen: 's ochtends veel schaduw en in de middag- en avonden veel zon. Kies voor halfschaduwplanten en zonzonbidders. (Pag. 30 t/m 34)

